VÄRLDSARVSPEDAGOG I KVARKENS SKÄRGÅRD 2

ETT PROJEKT SOM GÖR SKILLNAD FÖR ELEVERNA

1.1.2024 – 30.6.2025

VÄRLDSARVET I KVARKEN RF

2354201-3

Aktiastiftelsen i Vasa · Aktiastiftelsen i Korsholm · Aktiastiftelsen i Malax · Vörå Sparbanksstiftelse

Världsarvspedagog i Kvarkens skärgård 2

- Ett projekt som gör skillnad för eleverna

Innehållsförteckning

Världsarvspedagog i Kvarken 2 - Ett projekt som gör skillnad för eleverna 2
Projektmål 2
Projektinformation 2
Världsarvspedagogens arbete och arbetsuppgifter 2
Synliggörande av världsarvsundervisningen 3
Fortbildning och utbildning 4
Samarbete med Unescos ASP skolprojektnätverk 5
Världsarvsundervisning 6
Världsarvspedagogen och publikarbete 7
Projektmöten och seminarier 10
Världsarvspedagogens karta för Kvarkens skärgård 11
Projektets bakgrund 11
Syfte 11
Behov 11
Målgrupp 12
Resultat – en pedagogisk karta 12
Projektekonomi 14
Utvärdering 15

Bilaga 1. Projektets resultaträkning

Världsarvspedagog i Kvarken 2 - Ett projekt som gör skillnad för eleverna

Projektmål

Målet för det här projektet är att utveckla, anpassa och etablera en verksamhet, för en världsarvspedagog i Kvarkens skärgård. Pilotprojektet Världsarvspedagog i Kvarkens skärgård (2023-2024) utvecklade en plan för världsarvspedagogens arbetsuppgifter, verksamhetsområde och målgrupper samt verksamhetens organisation och finansiering. Och hur verksamheten och det pedagogiska materialet kan utvecklas på sikt. Genom det här nya projektet kan man utveckla, anpassa och etablera den planen samt utveckla nytt pedagogiskt material.

Målgrupperna är alla elever och studerande i förskolorna, den grundläggande utbildningen och gymnasierna, yrkesutbildningarna i de fem kommunerna Korsholm, Korsnäs, Malax, Vasa och Vörå. De fem världsarvskommunerna i den finska delen av världsarvet Höga Kusten/Kvarkens skärgård. Världsarvspedagogen kan arbeta med världsarvsundervisning på två språk, finska och svenska.

Projektinformation

- Projektnamn: Världsarvspedagog i Kvarkens skärgård 2 (VARP2)
- Projekttid: 1.1.2024-30.6.2025
- Projektägare: föreningen Världsarvet i Kvarken rf.
- Projektledare: Fia Antus (deltidsanställning 80%)
  Verksamhetsområde: Vörå, Korsholm, Vasa, Malax och Korsnäs kommuner i världsarvsområdet Kvarkens skärgård samt Vasa stad
- Projektet är tvåspråkigt

Världsarvspedagogens arbete och arbetsuppgifter

Världsarvspedagogen kan utveckla och utföra världsarvsundervisning för att nå ut till elever och studerande i världsarvskommunerna. Som en resurs och stöd för världsarvsundervisningen i förskolor, grundskolor, gymnasier och yrkesutbildningar i världsarvskommunerna.

Världsarvspedagogen kan utföra arbete i världsarvskommunerna t.ex. i skolorna med närmiljöer, vid Världsarvsporten eller ute i Kvarkens skärgård, gärna utomhus. För att kunna möta olika krav, behov och önskemål så planeras och utförs världsarvsundervisningen gärna i samråd med rektorerna, lärarna och skolornas personal.

För att utveckla och sprida information om världsarvsundervisningen har nytt material producerats lätt tillgängligt på highcoastkvarken.org. Här finns En handbok för pedagoger i världsarvet Kvarkens skärgård (2023-2024), Heritage Talks in Kvarken med tema världsarvspedagogens karta för Vallgrund skola, Maxmo kyrkoby skola och Högstadiet i Petalax (8.4.2025) och Heritage Talks in Kvarken med tema Höga Kusten 25 år som världsarv.

Länkar till materialet:

Microsoft Word- En handbok för världsarvspedagoger i Kvarkens skärgård_layout
Heritage Talks in Kvarken 8.4.2025 | Vaasa
Heritage Talks in Kvarken 10.4.2025 | Vaasa

Synliggörande av världsarvsundervisningen

Världsarvspedagogens uppgift är att synliggöra världsarvsundervisningen för elever och studerande, lärare, pedagoger och vårdnadshavare.

”För att underlätta att världsarvet integreras i undervisningen finns ett pedagogiskt material på highcoastkvarken.org. Till världsarvsförvaltningens och världsarvets besökscentras uppgifter hör att förankra materialet bland lärare. Utvärdering och utveckling av materialet är också viktigt.”
Källa: Förvaltningsplanen i Höga Kusten /Kvarkens skärgård

För att nå ut med information till skolorna görs utskick via e post till världsarvskommunernas bildningsdirektörer, rektorer, lärare och kommunernas personal med aktuell information om projektet, program och pedagogiskt material. Informationstillfällen för världsarvskommunernas bildningsdirektörer, rektorer, lärare och skolornas personal har ordnats i skolorna, vid Världsarvsporten i Replot samt via Teams möten.

För att nå ut med information till skolorna och allmänheten används föreningens hemsida och nyhetsbrev som ges ut fyra gånger per år, digitalt, på svenska och finska. Uppdateringar på sociala medier och föreningens Facebook sida är ett annat effektivt sätt för att sprida information om projektet och program. Information om VARP2 projektet och aktuella program finns även vid Världsarvsporten, världsarvets besökscentrum i Replot.

Projektets hemsida: Utvecklingsprojekt i världsarvsområdet Kvarkens skärgård | Vaasa
Nyhetsbrev: Nyhetsbrev från Kvarkens skärgård | Vaasa

För att dela information till föreningen Världsarvet i Kvarkens styrelse så deltar världsarvspedagogen kontinuerligt i styrelsemöten för att informera om projektarbetet. Världsarvspedagogen har presenterat projektet vid möten som t.ex. Samordning i världsarvet och Världsarvsdelegationens möte vid Styrelsegården i Vasa.

Exempel på informationstillfällen

15.8.2024 Vaasan lyseon lukiossa 28.-31.8.2024 kansainvälistä UNESCO BSP koulujen tapaamista Vaasaan. informations- och planeringsmöte vid Världsarvsporten.
15.10.2024 Keskuskoulun 5A - luokan dokumenttihanke ja Merenkurkun saariston retki. Informations- och planeringsmöte vid Världsarvsporten i Replot.
14.11.2024 Möte med Oravais historiska förening/Fornforskningssällskapet vid Världsarvsporten. Informationsmöte vid Världsarvsporten.
16.12.2024 VARP2- kort presentation för rektorerna i de svenska gymnasierna i Österbotten vid Världsarvsporten.

9.1.2025 Norra Korsholms skola, en projektpresentation för rektor och lärare i skolan.
29.1.2025 Rektorsmöte i Korsholms ämbetshus, VARP2 presentation via Teams.
6.3.2025 Samordning i världsarvet, möte via Teams.
21.3.2025 VARP2 presentation och planeringsmöte för en lärare i Replot-Björkö skola vid Världsarvsporten.
16.4.2025 Världsarvsdelegationens möte, Styrelsegården i Vasa.

Fortbildning och utbildning

Världsarvspedagogen utvecklar världsarvsundervisningen genom fortbildning och utbildning för pedagoger och lärare

Istid, landhöjning och världsarv - tvåspråkig fortbildningsdag för lärare, pedagoger och världsarvsguider i Kvarkens skärgård. Fortbildningsdagen arrangeras vid Världsarvsporten i Replot i samarbete med Världsarvet i Kvarken rf. Fortbildningsdagen fick positiv respons i den utvärdering som gjordes bland deltagarna. Målet är att lärare erbjuds fortbildningsdagar i världsarvspedagogik vartannat år.

Tvåspråkig fortbildningsdag vid Världsarvsporten, Replot

22.8.2024 Istid, landhöjning och världsarv - tvåspråkig fortbildningsdag, program

Världsarvet i undervisningen 1
Lär dig mer om världsarvstanken, upplev och förstå landhöjningen och material för världsarvsundervisning som t.ex. filmer, animationer och audioguider.
Malin Henriksson, världsarvskoordinator i Kvarkens skärgård.

Världsarvsportens brygga
Prova på det pedagogiska materialet som finns för världsarvsundervisningen i Höga Kusten och Kvarkens skärgård samt Kvarken ryggsäcken ute vid Världsarvsportens brygga.
Fia Antus projektledare för projektet Världsarvspedagog i Kvarkens skärgård 2.

Världsarvet i undervisningen 2
Skolornas Världsarvsport- bekanta dig med hur Världsarvsporten och Weichsel utställningen kan användas i världsarvsundervisningen.
Kenth Nedergård verksamhetsledare för Världsarvet i Kvarken r.f.

16.5.2025 Artkännedom och ekologi

Studerande vid fakulteten för pedagogik och välfärdsstudier vid Åbo Akademi i Vasa besöker Världsarvsporten och Sommarö i Södra Vallgrund. Världsarvspedagogen presenterar världsarvet Höga Kusten /Kvarkens skärgård, Värdsarvsporten och Weichsel utställningen i Replot.

Världsarvsundervisning ges för studerande med tema artkännedom och ekologi. Studerande utför egna ekologiska undersökningar i fält för att träna på fältundervisningen vid Sommarö i Södra Vallgrund. Programmet planeras och utförs tillsammans med Jessica Sundman universitetslärare i biologins didaktik och miljöpedagogik vid fakulteten för pedagogik och välfärdsstudier Åbo Akademi i Vasa.

Studerande vid fakulteten för pedagogik och välfärdsstudier, Sommarö i Södra Vallgrund

Samarbete med Unescos ASP skolprojektnätverk

Världsarvspedagogen understöder och samarbetar med Unescos ASP skolprojektnätverk och informerar övriga skolor om verksamheten

29.8.2024 Vaasan lyseon lukiossa 28.-31.8.2024 kansainvälistä UNESCO BSP koulujen tapaamista Vaasaan.

Världsarvspedagogen planerar, förbereder och genomför tillsammans med arrangören Vaasan lyseon lukio och föreningen Världsarvet i Kvarken ett gemensamt program med föreläsningar och workshops vid Världsarvsporten och Svedjehamn i Björkö. Under höstterminen fortsätter vi med ett Erasmus+ samarbete med Vaasan lyseon lukio och en estnisk skola den 8-10.9.2025 i Vasa.

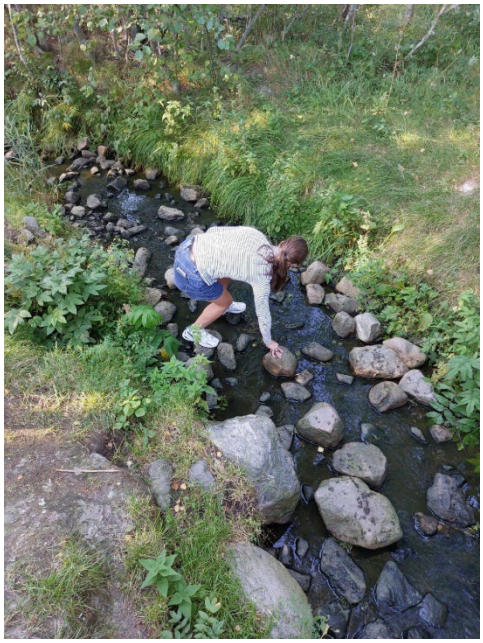

Vaasan lyseon lukiossa 28.-31.8.2024 kansainvälistä UNESCO BSP koulujen tapaamista Vaasaan

Världsarvsundervisning

Världsarvspedagogen stöder världsarvsundervisningen genom att samarbeta med pedagoger och lärare och delta i undervisningen i skolorna med närmiljöer, Världsarvsporten eller Kvarkens skärgård. Världsarvspedagogen planerar, förbereder och ger världsarvsundervisning i samråd med lärarna och skolornas personal. Tema är världsarvstanken, istid, landhöjning, natur eller kultur i världsarvet Höga Kusten /Kvarkens skärgård.

Skolorna är en viktig målgrupp i världsarvsarbetet, där man kan nå alla på ett jämlikt sätt. Unesco och Finlands och Sveriges nationella världsarvsstrategier betonar vikten av satsningar på barn och unga. Världsarvet har ett nytt och uppskattat pedagogiskt material och där ska nu fokus vara på att förankra detta hos skolorna.
Källa: Förvaltningsplanen i Höga Kusten /Kvarkens skärgård

De här skolorna och grupperna har världsarvspedagogen arbetet tillsammans med under projekttiden:

27.8.2024 Världsarvsundervisning Tervajoen koulu årskurs 3-4. Världsarvsporten i Replot och Svedjehamn.
14.10.2024 Merenkurkun saaristossa 11.-14.10.2024 Itämeri-oppimisleiri. Världsarvsundervisning i Svedjehamn.

27.1.2025 Norra Korsholms skola årskurs 4, världsarvsundervisning i skolan.
28.1.2025 Norra Korsholms skola årskurs 5, världsarvsundervisning i skolan.
5.2.2025 Lappajärven yhteiskoulu Nordplus junior hanke. Studerande ifrån Finland, Lettland och Färöarna.
4.3.2025 Norra Korsholms skola årskurs 5, världsarvsundervisning i skolan.
3.4.2025 Keskuskoulun 5A- luokan dokumenttihanke, världsarvsundervisning vid Världsarvsporten i Replot.
24.4.2025 En temadag om världsarvet Taklax skola förskola och årskurs 1-6 i Taklax Skola.
29.4.2025 Replot-Björkö skola årskurs 3, världsarvsundervisning vid Världsarvsporten i Replot.

7.5.2025 Rudolf Steiner koulu Vaasa årskurs 3-4, världsarvsundervisning vid Världsarvsporten i Replot.
13.5.2025 Norra Korsholms skola årskurs 2 världsarvsundervisning vid Världsarvsporten och Fjärdskär
14.5.2025 Norra Korsholms skola årskurs 3 världsarvsundervisning vid Världsarvsporten och Fjärdskär
15.5.2025 Världsarv tillsammans! Vallgrund skola och Maxmo kyrkoby skola, en gemensam utflykt i Kvarkens skärgård till Skolskogen i Norra Vallgrund, Granösund hembygdsförening och Sommarö i Södra Vallgrund.
20.5.2025 Övermalax skola klass 4 C världsarvsundervisning i Övermalax skola.
21.5.2025 Bergö skola, årskurs 1-6, en temadag och världsarvsundervisning i Bergö skola.
27.5.2025 Övermalax skola årskurs 4 en temadag och världsarvsundervisning vid Världsarvsporten och Svedjehamn.

Rudolf Steiner koulu Vaasa årskurs 3-4, världsarvsundervisning vid Världsarvsporten i Replot

Världsarvspedagogen och publikarbete

Kunskap om världsarvet sprids genom olika föredrag och evenemang. Genom ökad kunskap och förståelse för världsarvets värden uppnås större delaktighet och mer engagemang hos lokalbefolkningen. Målgrupperna för publikarbetet är barn, ungdomar och barnfamiljer. Världsarvspedagogen har planerat, förberett och genomfört publikarbete vid föreningens infopunkter, vid Världsarvsporten i Replot och Kvarkens skärgård.

Här är några exempel på publikarbete med världsarvspedagogen:

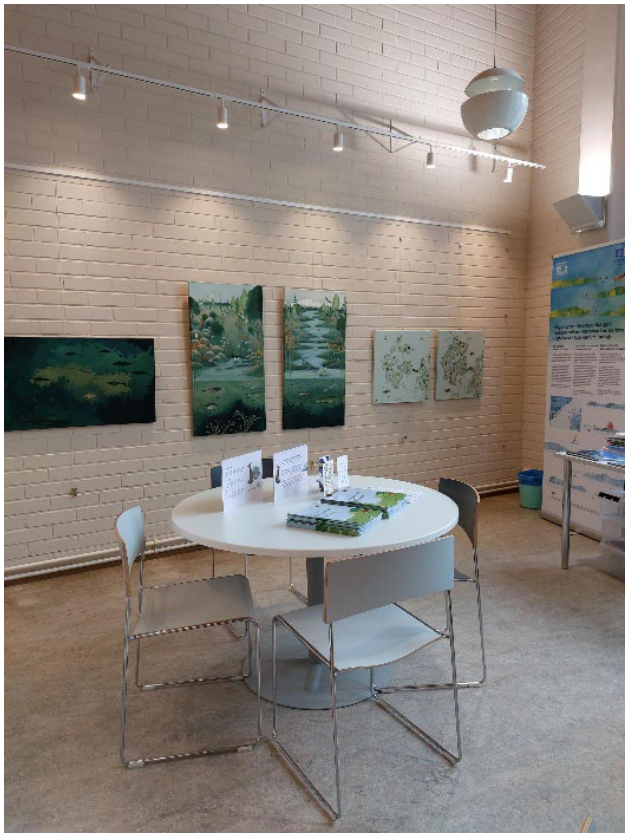

24.9.2024 Vörå huvudbibliotek, infopunkt för Världsarvet i Kvarken rf. Konstutställning med konstnär Sanna Ek och tavlor ifrån Barnens hus i Världsarvsporten.

6.10.2024 Fiskets dag för barn och ungdomar i Malax, Kvarkens båtmuseum, infopunkt för föreningen.

16.10.2024 Höstlovs program vid Världsarvsporten för barn, ungdomar och familjer. Samarbete med Världsarvet i Kvarken rf och Korsholms kommun.

31.10.2024 Konstutställning Sanna Eks konstverk vid Vörå huvudbibliotek avslutas. Ett kort besök av klass 5 B med lärare ifrån Koskeby skola i Vörå.

Konstutställning med konstnär Sanna Ek, Barnens hus i Världsarvsporten, Vörå huvudbibliotek

24.1.2025 Educa - en mässa med undervisning, utbildning och pedagogik vid Mässcentrum i Helsingfors. Samarbete med Riksarkivet, Museiverket, Föreningen för Finlands världsarv och Föreningen för kulturarvsfostran i Finland. Volontär Erika von Essen.

25.2.2025 Sportlovsprogram vid Världsarvsporten i Replot. Samarbete med Världsarvet i Kvarken rf och Korsholms kommun.

8.4.2025 Heritage Talks in Kvarken 2025 tema Världsarvspedagogens karta för Maxmo kyrkoby skola, Vallgrund skola och Högstadiet i Petalax. Fia Antus projektledare och Erika von Essen projektplanerare.

10.4.2025 Heritage Talks in Kvarken 2025 tema Höga Kusten 25 år som världsarv, Patrik Bylund världsarvssamordnare i Höga Kusten.

Fyrar och färdvägar, tecknetävling, Fiskets dag för barn och ungdomar i Malax, Kvarkens båtmuseum

Educa 2025

När väder och vind styr

Tillsammans med Malin Henriksson och Pernilla Nilsson-Wik rektor för Vörå medborgarinstitut planerades två föreläsningar och en utflykt till Mickelsörarna. En föreläsning om Mickelsörarna med tema ”människan och landhöjningen” och den andra föreläsningen med tema ”naturen och landhöjningen”. Föreläsningarna vid Vörå medborgarinstitut inhiberades p g a för få deltagare.

Mickelsörarna är en del utav världsarvsområdet och hör till Vörå kommun. Med en unik natur och historia om än en smula svårtillgänglig. Utflykten väcker intresse och platserna på båten bokas i rask takt. Världsarvspedagogen planerar material och program för barnfamiljer under exkursionen.

Tack vare ett bidrag ifrån Svenska kulturfonden kunde vi erbjuda en utflykt med buss och båt till ett pris som passar för många som t.ex. barnfamiljer. Utflykten var planerad till den 17 maj men inhiberas p g a hård sjögång och lågt vatten. En ny utflykt genomfördesl den 7 juni.

Mickelsörarna, människan och landhöjningen program
5.5.2025 Minna Canth salen, Norrvalla, Vörå Medborgarinstitut klockan 18.00-20.00

18.00-18.10 Välkommen! Introduktion och information om programmet. Fia Antus

18.10-18.30 Mickelsörarna, människan och landhöjningen. Landhöjningen, De Geer moräner, flada, glo och glosjöar. Kartor och ortsnamn. Fia Antus projektledare Världsarvspedagog i Kvarkens skärgård 2.

18.30-19.00 Lilian Pettersson-Smeds ordförande i Österbottniska fornforskningssällskapet.

När kom de första människorna till Mickelsörarna efter istiden? Hur såg det ut där då? Ett viktigt betes- och fiskeområde för Kyroborna och Vöråborna. Säljägare.

Olika typer av fornlämningar, som vi kan hitta på Mickelsörarna, varför finns de just här? Jungfrudanser, hyddbottnar, övernattningsställen, båthamnar, stenugnar och skafferigropar. Fiskeläge.

19.30-20.00 Leif Öling, pensionerad biologi- och geografilektor.

Leif Öling var med när boken om Mickelsörarna kom till. Han berättar och visar bilder ifrån ögruppen som påstås ha lika många öar som året har dagar. Han berättar om naturen, människorna och hur man utnyttjat naturresurserna. Bl.a. behandlas säljakten och säljägarens utrustning. Leif Öling berättar, förutom om egna besök till Mickelsörarna, även om författaren Jacob Tegengrens besök i arkipelagen.

Mickelsörarna, naturen och landhöjningen program:
8.5.2025 Minna Canth salen, Norrvalla, Vörå Medborgarinstitut klockan 18.00-20.00

Mickelsörarna är en del av världsarvet Höga Kusten/Kvarkens skärgård, men vad är ett världsarv egentligen och varför finns ett sådant område just här? Lär dig om moräner, landhöjning, flyttblock och flador, och varför Kvarkens skärgård är unik i hela världen. Varför blev naturen så speciell just här och hur syns istidens spår ännu idag? Vad är typiskt i naturen, vilka fåglar trivs just här och varför? Du får höra om hur geologi och natur hänger ihop, från istiden till idag.

Föreläsningen är en av de två vi ordnar tillsammans med Världsarvet i Kvarken rf. Under föreläsningen 8.5 föreläser Malin Henriksson och Tuija Warén.

Projektmöten och seminarier

För att kunna arbeta och kommunicera effektivt så har vi ordnat projektmöten en gång/månad. För att följa upp VARP projekten, tidtabellerna och budgeterna.

För att hålla sig informerad om och delta i föreningens verksamhet så har världsarvspedagogen deltagit i mötena med Världsarvet i Kvarken - verksamhet och kommunikation. I de här mötena har världsarvspedagogen, Malin Henriksson och Kenth Nedergård deltagit, oftast, vid Världsarvsporten i Replot.

Deltagande i möten, föreläsningar och fortbildningstillfällen

27.8.2024 Världsarvet i Kvarken rf. mötes- och strategidag vid Tottesunds herrgård i Maxmo, Vörå
3.9-5.9.2024 Nordic World Heritage Conference i Jyväskylä och Petäjävesi
5.9-6.9.2024 Kvarken Archipelago "detour" 5th-6th September
22.10.2024 Platser som gör skillnad, Teams presentation. Världsarv i Sverige
19.11.2024 Verdensarvforum 2024, Teams forum
20.11.2024 HEART: Educational toolkit publication seminar | Kansalaisfoorumi
27.11.2024 På lek och största allvar Akademiforum Åbo Akademi Vasa

6.2.2025 Webinar! Ung på Vegaøyan, Facebook
12.4.2025 Kulturarv & historieförmedling Oravais historiska förening. Furirbostället i Oravais

Världsarvspedagogens karta för Kvarkens skärgård

Projektets bakgrund

Mänskligheten gemensamma arv förmedlas till eleverna med hjälp av världsarvsundervisning. För att lära ut värden, kunskaper och färdigheter som hänför sig till världsarv. För att främja uppskattningen av världsarvet, förståelsen för världsarvet och kunskapen om världsarvet genom att sprida information i skolundervisningen enligt Unescos världsarvskonvention. (https://whc.unesco.org/en/wheducation/).

Fia Antus fungerade som projektledare och Erika von Essen som projektplanerare för projektet Världsarvspedagogens karta för Kvarkens skärgård, läsåret 2024-2025.

Världsarvsundervisning och workshop, Vallgrund skola årskurs 5-6

Syfte

Hur kan man arbeta hållbart inom ett stort område, fem kommuner i Kvarkens skärgård, både i skolorna, närmiljön och den yttre skärgården? Utgående ifrån de utmaningar som skolorna redan står inför; begränsade ekonomiska resurser, en omfattande läroplan, tidsbrist och säkerhetsaspekter?

Genom att planera, utveckla och producera en pedagogisk karta för tre pilotskolor med närmiljöer i världsarvskommunerna i Kvarkens skärgård, så får eleverna ta del av världsarvsundervisning. Det sänker tröskeln för utomhuspedagogik, en naturlig del av skolornas världsarvsundervisning.

”Vanliga hinder eller försvårande omständigheter när man vill använda världsarvet som lärmiljö är begränsade ekonomiska resurser, en omfattande läroplan, tidsbrist och säkerhetsaspekter” (Berg, 2018).

”Världsarv ska uppmuntras till att användas som lärmiljöer i lärosäten.” (Berg, 2018).

Behov

Det är viktigt att lätt och tryggt kunna röra sig i skolans närmiljöer t.ex. till fots eller med cykel, ekologiska och ekonomiskt hållbara alternativ. Det ger en möjlighet att få uppleva, upptäcka och

lära känna skolans närmiljö och natur. Den pedagogiska kartan kan vara ett viktigt verktyg för lärarna och pedagogerna, som underlättar planeringen och undervisningen. Då alla lärare och pedagoger kanske inte har kunskap om skolornas närmiljöer.Den erbjuder en möjlighet till att utveckla utomhuspedagogiken och hälsofrämjande lärmiljöer för skolorna.

Vid Världsarvsportens besökscentrum i Replot (Korsholm) finns Weichsel utställningen. Det är ett välbesökt besökscentrum. I Terranova vid Österbottens museum (Vasa) finns en ny naturvetenskaplig utställning om Kvarkens unika natur. Det finns gott om hembygdsmuseer i världsarvskommunerna, i skolornas närmiljöer. Ett bra exempel är Kvarkens båtmuseum i Malax som även är en utav världsarvets infopunkter. De här museerna och utställningarna ger förutom estetiska upplevelser, en upplevelse och kunskap om historia, närmiljö och kultur, fenomenbaserat lärande. Det skulle vara viktigt att utveckla och etablera samarbete med de här museerna och föreningarna för världsarvsundervisningen, eftersom museerna och utställningarna också gynnar platsbaserat lärande.

Vid vandringslederna, på stränderna, ängarna, fälten och i skogarna finns istidsspår i Kvarkens skärgård. Spåren kan också hittas i skolornas närmiljöer. Världsarvspedagogen med sin sakkunskap om världsarvet och skolornas behov kan hjälpa lärarna att välja lämpliga platser för undervisning om världsarvet utomhus.

En pedagogisk karta över världsarvsområdet Kvarkens skärgård ger en möjlighet att dokumentera och sprida kunskap och information om istidens spår i skolornas närmiljöer för undervisningspersonal och undervisningsgrupper. Den ger en beskrivning av underteman och världsarvsvärden, samt information om pedagogiskt material som passar för skolornas närmiljöer i digitalt format. Och naturligtvis praktisk information om t.ex. samlingsplatser, uteklassrum, grillplatser och toaletter.

En viktig detalj på kartan är informationen om vilka platser som är lämpliga för undervisningsgrupper. Vad man kan göra där. Och hur man kan göra för att på ett hållbart sätt värna naturen, att undvika slitage och störningar i miljön. Det är en viktig arbetsuppgift för en världsarvspedagog.

Målgrupp

Kartan kan användas av förskolornas, grundskolornas och andra stadiets elever, lärare och personal. För skolornas morgon- och eftermiddagsverksamhet. Men även för pedagoger i t.ex. Kvarkens naturskola och världsarvsguider som samarbetar med skolorna.

Resultat – en pedagogisk karta

På den pedagogiska kartan är t.ex. vattendragen och landhöjningsskogarna i skolornas närmiljöer utmärkta. Med kort information om pedagogiskt material och program, som passar för världsarvsundervisning i närmiljön.

Världsarvspedagogiska kartor utvecklades för följande pilotskolor:

Vallgrund skola i Norra Vallgrund, Korsholms kommun
Högstadiet i Petalax, Malax kommun
Maxmo kyrkoby skola, Vörå kommun

Fältarbete

För att samla in kunskap och information om istidens spår i pilotskolornas närmiljöer, genomfördes fältarbete i Norra Vallgrund, Maxmo och Petalax. Material och information om naturen och miljön har samlats in genom intervjuer med Kenth Nedergård verksamhetsledare för föreningen Världsarvet i Kvarken, Malin Henriksson

världsarvskoordinator och Tuija Warén specialplanerare Forststyrelsens naturtjänster. Samt via intervjuer med kommunernas tjänstemän.

Övrig information har samlats in ifrån Vasa huvudbiblioteks hembygdssamlingar och Världsarvsporten i Replot. Samt kommunernas och hembygdsföreningarnas hemsidor. Och karttjänster över t.ex. Natura 2000 områden.

Norra Vallgrund fältarbete 14.10.2024
Maxmo fältarbete 17.10.2024
Petalax fältarbete 18.10.2024

Workshopar

För att samla in kunskap om vattendrag och skogar i skolornas närmiljöer arrangerades tre workshoppar, dels i pilotskolorna och i Kvarkens båtmuseum. Till worshopparna bjöds följande personer in:

- skolornas rektorer, lärare och undervisningspersonal
- Vallgrund skola elever i årskurs 5-6
- representanter för hembygdsmuseér eller ungdomsföreningar
- världsarvsguider som är verksamma inom området
- Kvarkens naturskolas pedagog
- lokal befolkning

Vallgrund skola i Norra Vallgrund workshop 30.10.2024
Maxmo kyrkoby skola workshop 5.11.2024
Kvarkens båtmuseum i Malax workshop 7.11.2024

Världsarv tillsammans! Årskurs 5-6 vid Sommarö i Södra Vallgrund

Världsarvsundervisning

För att planera och utveckla ett pedagogiskt material som är lättillgängligt och användbart utfördes planeringsarbetet i nära samarbete med skolorna. Kartorna presenterades för skolornas personal via Teams. Tre presentationstillfällen arrangerades med Kenth Nedergård, Malin Henriksson och Tuija Warén. Syftet var att dela

information, ge en möjlighet att diskutera angående materialet, projektet och arbetsmetoderna samt för att få kommentarer och synpunkter, tillägg och förändringar i materialet och arbetsprocessen.

Kartorna introducerades genom världsarvsundervisning i pilotskolorna under vårterminen. En gemensam utflykt för elever och personal i Maxmo Kyrkoby skola och Vallgrund skola i Kvarkens skärgård ordnades i slutet av vårterminen.

Högstadiet i Petalax presentation 13.12.2024
Maxmo kyrkoby skola presentation 7.1.2025
Vallgrund skola presentation 9.1.2025

Heritage Talks in Kvarken 8.4.2025

En presentation av kartorna med program gjordes under ett webinarium - Heritage Talks in Kvarken. Tema för kartorna är dels miljöfostran som rör vattennatur unik och typisk för världsarvet Höga Kusten /Kvarkens skärgård. Och landhöjningsskogarnas biologiska mångfald i världsarvet Höga Kusten /Kvarkens skärgård.

Distansföreläsningen riktar sig till skolornas undervisande personal, elever och studerande, naturpedagoger, världsarvsguider och guider i Kvarkens skärgård. Heritage Talks in Kvarken, distansföreläsning är öppen för allmänheten. Med Fia Antus projektledare och Erika von Essen projektplanerare för projektet.

Världsarv tillsammans! 15.5.2025

Vallgrund skola och Maxmo kyrkoby skola ordnade en gemensam utflykt i Kvarkens skärgård. Skolornas årskurs 1-2 får se och uppleva unika spår av hur landskapet formats av inlandsisen, landhöjningen och havet i Skolskogen i Norra Vallgrund. Årskurs 3-4 vid Granösund hembygdsförening och årskurs 5-6 vid Sommarö i Södra Vallgrund.

Projektekonomi

Projektets ursprungliga budget uppgick till 60000 euro. Vartefter föreningen erhållit besked från finansiärerna reviderades budgeten till en genomförbar nivå, vilket innebar 40500 euro.

Projektkostnaderna uppgick slutligen till 42 458,73 euro. Lönekostnaderna utgör största delen av projektkostnaderna (39 591,88 euro). Övriga kostnader (köptjänster, material, resor och övernattning, administration) uppgick till 2 866,85 euro.

Externa bidrag för projektet (37 000 euro) erhölls av Brita Maria Renlunds stiftelse 10 000,00 euro, Svenska Folkskolans vänner 8 000,00 euro, Svenska kulturfonden 5 000,00 euro, Svensk-Österbottniska samfundet 4 000,00 euro, Aktiastiftelsen i Vasa 2 000,00 euro, Aktiastiftelsen i Korsholm 2 000,00 euro samt William Thurings stiftelse 1 000,00 euro. För de världsarvspedagogiska kartorna erhölls separat finansiering från Aktiastiftelsen i Malax 2 000,00 € och Vörå sparbanksstiftelse 1 500,00 euro. Föreningens egen andel i projektet uppgick slutligen till 6 958,73 euro.

Utvärdering

Palaute 1/3

Mitä palvelua olet käyttänyt?
Osallistuin opettajien koulutuspäivään Maailmanperintöportilla 22.8 sekä vierailimme 27.8 Tervajoen koulun 3.-4.luokan kanssa Maailmanperintöportilla ja saimme retkelle Svedjehamniin oppaaksemme Fia Antuksen.

Mistä sait tietoa maailmanperintöopetuksesta?
Koulutuksessa ja olin jo aiemmin tutustunut sivustoonne.

Kerro mitä pidit maailmanperintöopetuksesta. Mikä toimi hyvin ja mikä vähemmän hyvin?
Päivän sisältö oli erinomainen ja oppilaat antoivat hyvää palautetta erinomaisesta oppaasta ja kivoista tehtävistä. Aikaa olisimme voineet varata retkeen tunnin enemmän, muuten kaikki sujui hyvin.

Antoiko maailmanperintöopetus kouluopetukseen lisäarvoa? Kerro esimerkki.
Kyllä antoi, Vaasan monialaisen opintojen Merellinen Vaasa jakso on helppo toteuttaa teidän sivustonne ja materiaalien avulla. Opas on omalla alallaan asiantuntija ja siten helpottaa kohteessa opettajan työtä huomattavasti.

Kuinka maailmanperintöpedagogi voi kehittää työtään maailmanperintöopetuksessa? Mitä tarpeita ja toivomuksia sinulla/oppilailla on?
Voisi olla jotain ennakkotehtäviä, joiden avulla voisi aihetta käsitellä ennen vierailua kohteessa. Myös mielellämme otamme vierailijoita koululle aihetta esittelemään/opettamaan. Meillä aihetta käsitellään kahtena vuotena, koska koulussamme yhdysluokat. Joka toinen vuosi vierailemme Terranova-näyttelyssä ja seuraavana vuonna Raippaluodossa. Tästä kokonaisuudesta olisi kiva saada valmis opiskelupaketti.

Mitä materiaalia käytät maailmanperintöopetuksesta?
Sivustoja maailmanperintö.fi/yle.areena/
Highcoastkvarken /Vaasan kaupungin sivut. Esitteitä ja karttoja.

Palaute 2/3

Mitä palvelua olet käyttänyt?
Maailmanperintöoppaan järjestämää opetuspäivää Maailmanperintöportilla.

Mistä sait tietoa maailmanperintöopetuksesta?
Metsähallituksen infokirjeistä, Maailmanperintöoppaan henkilökohtaisesta tapaamisesta.

Kerro mitä pidit maailmanperintöopetuksesta. Mikä toimi hyvin ja mikä vähemmän hyvin?
Mielestäni koko päivä oli onnistunut. Järjestetyt ryhmätyöt olivat oppilaiden ikätason mukaisia. Työskentelyä ja vapaata ohjelmaa oli sopivassa suhteessa.

Antoiko maailmanperintöopetus kouluopetukseen lisäarvoa? Kerro esimerkki.
Maailmanperintöportin näyttelyissä oli asioita hienosti havainnollistavia elementtejä, jota Maailmanperintöpedagogi mielestäni onnistuneesti käytti työssään.

Kuinka maailmanperintöpedagogi voi kehittää työtään maailmanperintöopetuksessa? Mitä tarpeita ja toivomuksia sinulla/oppilailla on?
Tässä ja nyt ajattelen, että yhteistyötä Vaasan kaupungin koulujen kanssa voisi ehkä lisätä esim. kouluvierailuilla, mikä saattaisi lisätä Maailmanperintöportin palveluiden käyttöä vaasalaisten keskuudessa.

Mitä materiaalia käytät maailmanperintöopetuksesta?
Maailmanperintöopetus - High Coast/Kvarken Archipelago (highcoastkvarken.org)
Maailmanperintökasvatus - Suomen maailmanperintökohteiden yhdistys ry (maailmanperinto.fi)
Käytän kyllä ihan kaikkea verkosta löytämääni materiaalia mm. näiltä sivustoilta.

Kuinka koululuokkien maailmanperintöopetusta voisi kehittää, mitä tarpeita/toivomuksia sinulla/oppilailla on?
Maailmanperintöpedagogin toiminnan jatkaminen olisi ehdottoman hyödyllistä lähikuntien kouluille.

Utvärdering 3/3

Vilken tjänst har du använt?
Vi samarbetade med Fia Antus vid världsarvsporten och spenderade en förmiddag där med åk 3. Vi fick guidning och uppgifter att utföra.

Hur har du fått information om världsarvsundervisningen?
Jag fick kontakt med Fia Antus under ett besök vid en konstutställning som också var vid världsarvsporten.

Berätta gärna vad du tyckte om världsarvsundervisningen. Vad fungerade bra, vad fungerade mindre bra?
Uppgifterna var passligt krävande och tack vare att vi förberett oss innan så var den kunskap som förmedlades också på rätt nivå.

Gav världsarvsundervisningen ett mervärde till undervisningen i skolan? Ge gärna exempel!
Ja, det blev undervisning i annorlunda lärmiljö som ALLTID berikar, och den gav eleverna en större förståelse för den miljö de ju faktiskt lever i.

Hur skulle en världsarvspedagog kunna utveckla arbetet med världsarvsundervisningen i Kvarkens skärgård? Vilka behov och önskemål har ni?
Allt som fungerar så smidigt att det kräver så lite extra arbete av lärarna på skolan (med material, planering etc.) är toppen. Alltså färdiga länkar, sätt att förbereda sig på, material, utvärderingar, uppgifter etc.

Vad tyckte eleverna om världsarvsundervisningen? Vad var bra, vad var mindre bra och vad skulle de vilja ha mer av? Tyckte eleverna att de har lärt sig något nytt? I så fall, vad? Utvärdera gärna tillsammans med eleverna!
Eleverna upplevde besöket som givande och spännande när de fick använda alla sina sinnen. Det uppskattades att de fick vara kreativa också utomhus.

Världsarvsövningar för skolklasser (pedagogiskt material) vilket material använde ni?
Vi använde mest youtubevideorna denna gång. Världsarvsundervisning - High Coast/Kvarken Archipelago (highcoastkvarken.org)Världsarvspedagogik - Föreningen för Finlands världsarv (maailmanperinto.fi)

Hur skulle världsarvsövningar för skolklasser (pedagogiskt material) kunna utvecklas, vilka behov och önskemål har ni?
Det vore fint med en årsklocka som på ett smidigt sätt också motsvarar de läromål som finns i den allmänna läroplanen för varje årskurs.

Projekt : VARP II - VARP II

Konto	01.01.2025 - 30.6.2025	1.1.2024 - 31.12.2024	1.1.2024 - 30.06.2026
Resultaträkning			
ORDINARIE VERKSAMHET	**-6 958,73**		**-6 958,73**
Föreningen (ideell verksamhet)			
Intäkter	15 933,18	19 566,82	35 500,00
3020 Riktade understöd	15 933,18	19 566,82	35 500,00
Kostnader			
Personalkostnader	-20 952,88	-18 639,00	-39 591,88
3030 Månadslöner	-16 195,83	-11 493,20	-27 689,03
3031 Timlöner	-710,25	-2 895,00	-3 605,25
3033 Mötesarvoden		-61,95	-61,95
3040 Pensionsförsäkringsavgifter	-4 134,24	-3 944,97	-8 079,21
3045 ArPL-premie av arbetstagare	1 217,36	1 035,91	2 253,27
3050 Socialskyddsavgifter	-327,70	-162,19	-489,89
3051 Lagst olycksfalls- och grupplivförsäkring	-147,64	-280,17	-427,81
3053 Arbetslöshetsförsäkring	-131,70	-197,85	-329,55
3055 Arbetstagarens arbetslöshetsförsäkringspren	100,44	113,48	213,92
3056 Telefonförmån	-120,00	-80,00	-200,00
3057 Motkonto telefonförmån	120,00	80,00	200,00
30591 Kilometerersättningar	-501,32	-627,06	-1 128,38
30592 Dagtraktamenten	-122,00	-126,00	-248,00
Övriga kostnader	-1 939,03	-927,82	-2 866,85
3070 Köpta tjänster	-620,40		-620,40
3072 Resekostnader	-315,60	-91,20	-406,80
3073 Hotellkostnader		-200,00	-200,00
3074 Hyror		-100,00	-100,00
3075 Informationskostnader	-309,82		-309,82
3077 ADB-tjänster	-88,08	-72,91	-160,99
3080 Telefonkostnader	-310,11	-205,71	-515,82
3081 Möteskostnader	-154,44	-248,00	-402,44
3084 Kontorsmaterial	-140,58	-10,00	-150,58
Bidrag	**-6 958,73**	**0,00**	**-6 958,73**
ORDINARIE VERKSAMHET SAMMANLAGT	**-6 958,73**	**0,00**	**-6 958,73**
ÖVERSKOTT/UNDERSKOTT	**-6 958,73**	**0,00**	**-6 958,73**
ÖVERSKOTT/UNDERSKOTT	**-6 958,73**	**0,00**	**-6 958,73**
ÖVERSKOTT/UNDERSKOTT	**-6 958,73**	**0,00**	**-6 958,73**
RÄKENSKAPSPERIODENS RESULTAT	**-6 958,73**	**0,00**	**-6 958,73**
RÄKENSKAPSPERIODENS ÖVER-/UNDERSKOTT	**-6 958,73**	**0,00**	**-6 958,73**